

32001F0220

22.3.2001

JURNALUL OFICIAL AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE

L 82/1

DECIZIA-CADRU A CONSILIULUI
din 15 martie 2001
privind statutul victimelor în cadrul procedurilor penale

(2001/220/JAI)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind Uniunea Europeană, în special articolul 31 și articolul 34 alineatul (2) litera (b),

având în vedere inițiativa Republicii Portugheze ⁽¹⁾,

având în vedere avizul Parlamentului European ⁽²⁾,

întrucât:

- (1) În conformitate cu Planul de acțiune al Consiliului și al Comisiei privind modalitățile optime de punere în aplicare a dispozițiilor Tratatului de la Amsterdam referitoare la crearea unui spațiu de libertate, securitate și justiție, în special punctele (19) și (51) litera (c), într-o perioadă de cinci ani de la data intrării în vigoare a tratatului, problema sprijinului acordat victimelor ar trebui să fie abordată prin efectuarea unei analize comparative a sistemelor de despăgubire a victimelor și prin evaluarea posibilității adoptării unor măsuri în cadrul Uniunii Europene.
- (2) La 14 iulie 1999, Comisia a prezentat Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social o comunicare intitulată „Victimele criminalității în Uniunea Europeană: reflecții asupra normelor și măsurilor care trebuie adoptate”. La 15 iulie 2000 Parlamentul European a aprobat o rezoluție referitoare la comunicarea Comisiei.
- (3) În concluziile Consiliului European de la Tampere din 15–16 octombrie 1999, în special la punctul (32), se prevede că ar trebui elaborate norme minime pentru protecția victimelor criminalității, în special în ceea ce privește accesul acestor victime la justiție și dreptul acestora la despăgubiri, inclusiv rambursarea cheltuielilor de judecată. De asemenea, ar trebui să fie create programe naționale pentru finanțarea măsurilor, atât publice, cât și neguvernamentale, pentru asistența și protecția victimelor.
- (4) Trebuie ca statele membre să își apropie actele cu putere de lege și normele administrative, în măsura necesară

realizării obiectivului de a oferi un înalt grad de protecție victimelor infracțiunilor, indiferent de statul membru în care acestea se află.

- (5) Este important să fie luate în considerare nevoile victimelor și să se răspundă acestor nevoi în mod global și coordonat, evitând soluțiile parțiale sau incoerente, care pot aduce prejudicii secundare victimelor.
- (6) Din acest motiv, dispozițiile prezentei decizii-cadru nu se limitează la apărarea intereselor victimei în cadrul procedurii penale, în sens strict. Ele includ și anumite măsuri de asistență pentru victime, înainte sau după desfășurarea procedurii penale, care pot atenua efectele infracțiunii.
- (7) Cu toate acestea, măsurile de asistență pentru victimele infracțiunilor, în special dispozițiile cu privire la despăgubiri și la mediere, nu privesc soluțiile care sunt proprii procedurii civile.
- (8) Este necesară apropierea normelor și practicilor privind statutul și principalele drepturi ale victimelor, asigurându-se în special respectarea demnității victimelor, dreptul acestora de a informa și de a fi informate, de a înțelege și de a fi înțelese, de a fi protejate în diversele etape ale procedurii și de a beneficia de luarea în considerare a dezavantajului de a locui într-un stat membru diferit de cel în care a fost săvârșită infracțiunea.
- (9) Cu toate acestea, dispozițiile prezentei decizii-cadru nu impun statelor membre obligația de a garanta victimelor un tratament echivalent cu cel al părților din proces.
- (10) Este importantă intervenția, înainte, în timpul și după încheierea procedurii penale, a serviciilor specializate și a organizațiilor de sprijinire a victimelor.
- (11) Este necesar să se asigure o formare corespunzătoare și suficientă persoanelor care intră în contact cu victimele, ceea ce este fundamental atât pentru victime, cât și pentru realizarea obiectivelor procedurii.
- (12) Este necesar să se utilizeze mecanisme de coordonare între punctele de contact constituite în rețele în statele membre, fie în cadrul sistemului judiciar, fie în sectorul organizațiilor de sprijinire a victimelor,

⁽¹⁾ JO C 243, 24.8.2000, p. 4.

⁽²⁾ Avizul emis la 12 decembrie 2000 (nepublicat încă în Jurnalul Oficial).

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE-CADRU:

Articolul 1

Definiții

În sensul prezentei decizii-cadru:

- (a) „victimă” înseamnă persoana fizică care a suferit un prejudiciu, inclusiv o atingere a integrității sale fizice sau mentale, o suferință morală sau o pierdere materială, cauzată direct de acte sau omisiuni care încalcă dreptul penal al unui stat membru;
- (b) „organizație de sprijinire a victimelor” înseamnă organizație neguvernamentală, stabilită legal într-un stat membru, ale cărei activități gratuite de sprijinire a victimelor infracțiunilor, desfășurate în condiții corespunzătoare, completează activitatea statului în acest domeniu;
- (c) „procedură penală” înseamnă procedura penală, în conformitate cu dreptul intern aplicabil;
- (d) „procedură” înseamnă procedura, în sens larg, și anume, în afară de procedura penală, toate contactele pe care le stabilește victima, ca atare, cu orice autoritate, serviciu public sau organizație de sprijinire a victimelor, înainte, în cursul sau după procesul penal;
- (e) „mediere în cauzele penale” înseamnă căutarea, înainte sau în cursul procedurii penale, a unei soluții negociate între victimă și autorul infracțiunii, cu medierea unei persoane competente.

Articolul 2

Respectarea și recunoașterea

(1) Fiecare stat membru asigură victimelor un rol real și corespunzător în sistemul său de drept penal. Acesta continuă să depună toate eforturile pentru a garanta victimelor un tratament corespunzător, care să le respecte demnitatea în cursul procedurii și să le recunoască drepturile și interesele legitime, în special în cadrul procedurii penale.

(2) Fiecare stat membru se asigură că victimele deosebit de vulnerabile beneficiază de un tratament specific care răspunde cât mai bine situației acestora.

Articolul 3

Audierea și administrarea probelor

Fiecare stat membru garantează victimelor posibilitatea de a fi audiate în cursul procedurii, precum și de a depune elemente de probă.

Fiecare stat membru adoptă măsurile corespunzătoare pentru ca autoritățile acestuia să interogheze victimele numai în măsura necesară procedurii penale.

Articolul 4

Dreptul de a primi informații

(1) Fiecare stat membru garantează victimelor, în special încă de la primul contact al acestora cu autoritățile de aplicare a legii, prin

toate mijloacele pe care le consideră adecvate și, pe cât posibil, în limbile înțelese în general, accesul la informațiile pertinente pentru protecția intereselor acestora. Aceste informații sunt, cel puțin, următoarele:

- (a) serviciile sau organizațiile cărora li se poate adresa victima pentru a obține sprijin;
- (b) tipul de asistență pe care o poate primi;
- (c) unde și în ce mod poate depune o plângere;
- (d) etapele procedurii care urmează după depunerea plângerii și rolul victimei în cadrul acestora;
- (e) modul și condițiile în care victima poate obține protecție;
- (f) în ce măsură și în ce condiții victima are acces la:
 - (i) consiliere juridică sau
 - (ii) asistență juridică sau
 - (iii) orice altă formă de consiliereatunci când, pentru cazurile menționate la punctele (i) și (ii), victima are dreptul la acestea;
- (g) cerințele pentru ca victima să aibă dreptul la despăgubiri;
- (h) în cazul în care victima locuiește în alt stat, mecanismele specifice de care dispune pentru a-și asigura apărarea intereselor.

(2) Fiecare stat membru garantează că o victimă care și-a manifestat această dorință este informată cu privire la:

- (a) rezultatul plângerii sale;
- (b) elementele relevante care îi permit, în cazul urmăririi penale, să fie la curent cu desfășurarea procedurii penale cu privire la persoana aflată în urmărire pentru faptele care privesc victima, cu excepția unor cazuri deosebite care ar putea afecta desfășurarea procesului;
- (c) hotărârea pronunțată de instanța de judecată.
- (3) Statele membre adoptă măsurile necesare pentru a asigura, cel puțin în cazurile în care există un pericol pentru victimă, ca, în momentul punerii în libertate a persoanei urmărite penal sau condamnate pentru infracțiune, victima să fie informată cu privire la aceasta, atunci când este necesar.
- (4) În măsura în care un stat membru transmite din proprie inițiativă informația menționată la alineatele (2) și (3), acesta trebuie să îi garanteze victimei dreptul de a alege să nu o primească, în afară de cazul în care transmiterea acestei informații este obligatorie, în conformitate cu procedura penală aplicabilă.

Articolul 5

Garanțiile comunicării

Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a atenua, în măsura posibilă, dificultățile de comunicare cu privire la înțelegerea sau la participarea victimei în calitate de martor sau de parte la procedură, în cadrul etapelor importante ale procedurii penale respective, într-un mod comparabil cu măsurile de acest tip pe care le aplică în privința pârâților.

*Articolul 6***Asistența specifică pentru victimă**

Fiecare stat membru se asigură că victima are acces în mod gratuit, în cazul în care acest lucru este justificat, la consilierea menționată la articolul 4 alineatul (1) litera (f) punctul (iii) privind rolul acesteia în cursul procedurii și, după caz, la asistența juridică menționată la articolul 4 alineatul (1) litera (f) punctul (ii), atunci când aceasta poate avea calitatea de parte în procedura penală.

*Articolul 7***Cheltuielile suportate de victimă în cadrul unei proceduri penale**

Fiecare stat membru oferă victimei care are calitatea de parte sau de martor, în conformitate cu dispozițiile de drept intern aplicabile, posibilitatea de a-i fi rambursate cheltuielile suportate ca rezultat al participării sale legitime la procedura penală.

*Articolul 8***Dreptul la protecție**

(1) Fiecare stat membru garantează un nivel corespunzător de protecție a victimelor și, după caz, familiilor acestora sau persoanelor asimilate membrilor familiilor acestora, în special în ceea ce privește siguranța și protecția vieții private a acestora, în cazul în care autoritățile competente consideră că există un risc grav de acte de represalii sau indicii de perturbare serioasă și în mod intenționat a vieții private a acestora.

(2) În acest scop și fără a aduce atingere alineatului (4), fiecare stat membru garantează posibilitatea adoptării, în cazul în care este necesar, în cadrul unei proceduri judiciare, a măsurilor corespunzătoare pentru protecția vieții private și a imaginii victimei, a familiei acesteia sau a persoanelor asimilate membrilor familiei sale.

(3) Fiecare stat membru asigură, de asemenea, că se va evita ca victimele și ceilalți infractori să se afle în contact în localurile judiciare, în afară de cazul în care acest lucru este impus de procedura penală. Fiecare stat membru prevede în acest scop, după caz, crearea progresivă, în, localurile judiciare, a unor zone de așteptare separate pentru victime.

(4) În cazul în care este necesar pentru protejarea victimelor, în special a celor mai vulnerabile, față de consecințele depozitării făcute în ședință publică, fiecare stat membru garantează victimelor că vor putea beneficia, prin hotărâre judecătorească, de condiții de depunere a mărturiei care permit atingerea acestui obiectiv, prin orice mijloc adecvat, compatibil cu principiile fundamentale ale dreptului său intern.

*Articolul 9***Dreptul la despăgubiri în cadrul procedurii penale**

(1) Fiecare stat membru garantează că există, pentru victima unei infracțiuni, dreptul de a obține într-un termen rezonabil, în cadrul procedurii penale, o hotărâre de despăgubire de către autorul infracțiunii, cu excepția cazului în care, pentru anumite situații, dreptul intern prevede că despăgubirea va fi acordată în alt mod.

(2) Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a-l încuraja pe autorul infracțiunii să despăgubească în mod corespunzător victima.

(3) Cu excepția cazului în care este absolut necesar în cadrul procedurii penale, bunurile de restituit care aparțin victimei și care i-au fost sechestrate în cursul procedurii îi vor fi restituite fără întârziere.

*Articolul 10***Medierea penală în cadrul procedurii penale**

(1) Fiecare stat membru încearcă să promoveze medierea în cauzele penale pentru infracțiunile pe care le consideră adecvate pentru acest tip de măsură.

(2) Fiecare stat membru se asigură că este luat în considerare orice acord care a intervenit între victimă și autorul infracțiunii, în cursul medierii în cauzele penale.

*Articolul 11***Victimele rezidente în alt stat membru**

(1) Fiecare stat membru se asigură că autoritățile sale competente sunt în măsură să adopte măsurile corespunzătoare pentru a atenua dificultățile care apar atunci când victima își are reședința în alt stat decât cel în care a fost săvârșită infracțiunea, în special în ceea ce privește desfășurarea procedurii. În acest scop, autoritățile trebuie, în special, să fie în măsură să:

- poată hotărî ca victima să aibă posibilitatea să facă o declarație imediat după săvârșirea infracțiunii;
- recurgă cât mai mult posibil la dispozițiile privind videoconferințele și teleconferințele prevăzute la articolele 10 și 11 din Convenția privind asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene din 29 mai 2000 ⁽¹⁾ în scopul audierii victimelor rezidente în străinătate.

(2) Fiecare stat membru se asigură că victima unei infracțiuni într-un stat membru, altul decât cel în care aceasta are reședința, poate depune o plângere la autoritățile competente din țara de reședință, în cazul în care nu a putut să o facă în statul în care a fost săvârșită infracțiunea sau, în cazul unei infracțiuni grave, în cazul în care aceasta nu a dorit să o facă.

Autoritatea competentă la care a fost depusă plângerea, în măsura în care nu își exercită ea însăși competența în acest sens, o transmite de îndată autorității competente pe teritoriul căreia a fost săvârșită infracțiunea. Această plângere este tratată în conformitate cu dreptul intern al statului unde a fost săvârșită infracțiunea.

*Articolul 12***Cooperarea între statele membre**

Fiecare stat membru susține, dezvoltă și ameliorează cooperarea între statele membre, pentru a favoriza o protecție mai eficientă a intereselor victimelor în cadrul procedurilor penale, indiferent dacă aceasta ia forma unor rețele direct legate de sistemul judiciar sau a unor legături între organizațiile de sprijinire a victimelor.

⁽¹⁾ JO C 197, 12.7.2000, p. 1.

Articolul 13

Serviciile specializate și organizațiile de sprijinire a victimelor

(1) Fiecare stat membru susține, în cadrul procedurii, intervenția serviciilor de sprijinire a victimelor, însărcinate cu organizarea primirii inițiale a victimelor, precum și cu sprijinirea și asistența ulterioară a acestora, fie punând la dispoziția acestora, în cadrul serviciilor publice, persoane care au o formație specială, fie recunoscând și finanțând organizațiile de sprijinire a victimelor.

(2) Fiecare stat membru favorizează intervenția, în cadrul procedurii, a acestor persoane sau organizații de sprijinire a victimelor, în special:

- (a) furnizând informații victimelor;
- (b) oferind victimelor asistență, în funcție de nevoile lor imediate;
- (c) însoțind victimele, atunci când este necesar și posibil în cursul procedurii penale;
- (d) ajutând victimele, la cererea acestora, după încheierea procedurii penale.

Articolul 14

Formarea profesională a persoanelor care intervin în procedură sau care intră în contact cu victimele

(1) Fiecare stat membru favorizează, prin intermediul serviciilor sale publice sau prin finanțarea organizațiilor de sprijinire a victimelor, inițiative permițându-le persoanelor care intervin în procedură sau care intră în contact cu victimele accesul la o formare corespunzătoare, axată în special pe nevoile categoriilor celor mai vulnerabile.

(2) Alineatul (1) se aplică în special agenților de poliție și practicienilor dreptului.

Articolul 15

Condițiile practice privind situația victimei în cadrul procedurii

(1) Fiecare stat membru favorizează crearea progresivă, în general în cadrul procedurilor și, în special, în localurile organelor unde poate fi declanșată procedura penală, a condițiilor necesare pentru încercarea de a preveni prejudiciile secundare pentru victimă sau pentru evitarea exercitării unor presiuni inutile asupra acesteia. Este necesar, în special, să se garanteze victimelor o primire inițială corespunzătoare și să li se asigure, în localurile în cauză, condiții adaptate situației acestora.

(2) În sensul alineatului (1), fiecare stat membru ia în considerare în special mijloacele care există în cadrul tribunalelor, al serviciilor de poliție, al serviciilor publice și al organizațiilor de sprijinire a victimelor.

Articolul 16

Domeniul de aplicare teritorială

Prezenta decizie-cadru se aplică Gibraltarului.

Articolul 17

Punere în aplicare

Fiecare stat membru pune în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru respectarea prezentei decizii-cadru:

- cu privire la articolul 10: până la 22 martie 2006;
- cu privire la articolele 5 și 6: până la 22 martie 2004;
- cu privire la celelalte dispoziții: până la 22 martie 2002.

Articolul 18

Evaluare

La datele menționate la articolul 17, fiecare stat membru transmite Secretariatului General al Consiliului și al Comisiei textul dispozițiilor care transpun în dreptul intern obligațiile impuse de prezenta decizie-cadru. Consiliul evaluează, în termen de un an consecutiv fiecăreia dintre aceste date, măsurile adoptate de statele membre pentru a se conforma dispozițiilor prezentei decizii-cadru, pe baza unui raport elaborat de Secretariatul General, pornind de la informațiile comunicate de statele membre, și a unui raport scris prezentat de Comisie.

Articolul 19

Intrare în vigoare

Prezenta decizie-cadru intră în vigoare la data publicării sale în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*.

Adoptată la Bruxelles, 15 martie 2001.

Pentru Consiliu

Președintele

M-I. KLINGVALL